

Historieglimt 205

Kongen gjør ære på Per Øverland

Per Øverland forteller: Min 85-årsdag falt på tirsdag 13. oktober 2015. Samme dag var jeg invitert til Slottet for å møte kong Harald 5 sammen med de andre som nylig hadde fått Kongens fortjenestemedalje. Det ble en underlig dag. Siden 1962 har jeg bodd i Trondheim. Årsdagen ble feiret med familien lørdagen før jeg dro til Oslo. Jeg overnattet på et hotell ved Oslo S. Tirsdagen ble en fin solskinnsdag selv om morgenen var tåket. Vandringsen opp mot slottet startet på Jernbanetorget. En gammel mann har også med seg gutten han en gang var. Før krigen hadde jeg sammen med kamerater fra Torshov, en bydel som likner Lademoen. Vi utforsket byen og streifet rundt alle steder for å gjøre oss kjent i byen. Ikke minst spennende var Østbanen og slumstrøkene der Oslo S nå ligger. Nå gikk den lille gutten fra Torshov oppover Karl Johans gate med Slottet som mål. Gangen oppover ble samtidig som stadier på livets vei.

Ved Domkirken, som vi kalte Vår Frelses Kirke, dukket minnet frem fra 1. oktober 1958 da jeg ble ordinert til prest i Den norske kirke ved biskop Johannes Smemo. Der var min studiekamerat og kollega som skoleungdomsprest, Gunnar Stålsett, mange år senere blitt biskop. Nåværende biskop Kvarme var aktivt medlem av kristelig skolelag i Trondheim da jeg var studentprest her i byen. Ved Universitetet kom minnet om 7. juni 1951 da jeg kunne gå ut fra muntlig eksamen i Urbygningen med en blank ener i hebraisk! Nå lå Slottet foran meg i all sin nyoppussede prakt i solen denne fine sensommerdagen. Jeg ble også minnet om vårdagen i 1954 da daværende kronprins Olav delte ut Den norske Koreamedaljen til oss som hadde vendt tilbake fra FN-tjenesten ved det norske feltsykehuset NorMASH under Koreakrigen.

Så gikk turen inn Slottets hovedinngang flankert av gardesoldater. Innenfor viste andre gardister oss til et stort rom der statsrådene samler seg før statsråd hos Kongen på fredagene. Der var garderoben og en rekke av Kongens adjutanter og sekretærer og andre av Slottets ansatte. De hjalp oss av med yttertøyet. Hoffsjefen ønsket velkommen. Hun understreket at alle ansatte var her for vår skyld. Kongeparet hadde tydeligvis instruert alle om å vise et blidt ansikt og være tjenestevillige. Det så ikke ut som om det var noen tung byrde. Under hele arrangementet var det helt tydelig at Slottet ville vise mottakerne av Kongens fortjenestemedalje all ære. Før vi høytidelig skulle håndhilse på kongen og dronningen overlot hoffsjefen til sjefsomviser på Slottet å holde en omvisning i noen av bygningens mest kjente rom. Først så vi det berømte Fugleværelset som er dekorert med vekster og fugler. Deretter så vi dronning Mauds kabinett og det såkalte Speilrommet. I alle rommene fikk vi benytte stoler og sofaer mens guiden snakket. Unntatt var Speilrommet der de gamle møblene var for skrøpelige. Der var det satt frem klappstoler. Mange av oss

trakk jo på årene så de ansatte var svært omsorgsfulle om noen kunne ha behov for noen form for assistanse.

Turen gikk så opp den brede hovedtrappa opp til andre etasje. Der gikk vi i orden to og to inn i det store mottakelsesrommet. En av adjutantene ropte høyt og tydelig navnet på hver enkelt som så gikk frem og håndhilste først på kong Harald og deretter på dronning Sonja. Jeg var den siste, nummer 34, av medaljemottakerne. Vi ble fotografert av Norsk telegrambyrås (NTB's) fotografer. Så fulgte selve lunsjen i den store festsalen. Den er praktfullt stelt som rommene ellers på Slottet. Vi hadde fått utdelt bordkort. Vi ble benket rundt fint dekkede, runde bord. Stolen ved siden av min stod tom voktet av en adjutant. Der kom kongen og satte seg! Det var en ære! Vi fikk en riktig hyggelig prat rundt bordet takket være kong Harald som med en gang fikk bort all stivhet. Han holdt en velkomsttale som understreket hvor viktig frivilligheten er i vårt samfunn. Jeg har sjelden hørt en så klar påvisning av verdien av ubetalt innsats. Vi som hadde fått medaljen, gledet oss over det han sa.

Siden jeg satt ved siden av kongen, nevnte jeg at jeg var vert for ham og dronningen da vi gav æresdoktorat til den islandske presidenten Vigdis Finnbogadottir på Dragvoll da jeg var rektor ved Universitetet i Trondheim, AVH. Da sa han at det var lenge siden. Ja, det var 20 år siden! Så gikk jeg lenger tilbake og nevnte at vi på sett og vis var skolekamerater. Vi hadde mange av de samme lærerne ved Oslo katedralskole. Han begynte da jeg sluttet ved examen artium i 1949. Jeg nevnte også at vår felles religionslærer, Harald Johannessen, hadde bedt meg komme til Haralds klasse for å snakke om buddhismen slik jeg hadde møtt den i Østen. Jeg avsto fordi jeg da ville ha sagt flere ting som ikke stemte med læreboka klassen brukte. Da lo Kongen godt. Jeg fortalte hvor viktig det hadde vært for meg som Torshovgutt å bli opptatt ved landets mest berømte gymnas. Ja, sa han, det er klart at vi fra de mer bortskjemte kretsene tok fordelene som mer selvsagt. Mens vi satt ved bordet fortalte sjefsguiden særskilt om den store festsalens historie. Til slutt grep dronning Sonja ordet og takket en strykekvartett fra Edvard Munch videregående skole. De hadde spilt flere flotte komposisjoner. Dronningen tok så opp tråden fra Kongens tale og understreket at frivillig innsats også i fremtiden ville ha stor betydning.

Dermed var det hele slutt. Fra den store festsalen gikk vi ut i rommet rett bak slottsbalkongen som det var morsomt å se fra innsiden. Spaserturen ned Karl Johan fra Slottet ble en lang tur for å fordøye alt som hadde skjedd hos Kongen. Torshovguttene var mange fine minner rikere.